

Lang leve de oorlog van anderen

We zijn geneigd oorlog en geweld als zinloos af te wijzen. Een oorlog heeft alleen verliezers, is een bekend gezegde. Waarom zou men hem dan nog voeren? Toch hebben oorlogen zelden zo 'gefloreerd' als in deze tijd.

De cultureel antropoloog Anton Blok (1994) is van mening dat wie oorlog en geweld zinloos noemt, het onderzoek naar hun bestaan opgeeft waar het zou moeten beginnen. In geweldpleging construeren mensen hun identiteit; nationaal, cultureel, historisch en seksueel. Daarmee behoort het geweld tot het hart van de menselijke cultuur. Het wordt met passie bedreven, en niet alleen door mannen, zoals sommigen ons willen doen geloven. (Als vrouwen en kinderen werkelijk tegen de oorlog waren, zouden de mannen hem niet kunnen voeren). Om die reden worden blauw- en groenhelmen dan ook als spelbedervers ervaren.

Maar er is nog een andere 'zin' van de oorlog die hem in stand houdt. Oorlogen zijn aantrekkelijk voor allen die er niet aan hoeven deel te nemen. En dan heb ik het niet eens over de economische voordelen voor de industrie. Ik bedoel de oorlog als schouwspel, waar journalisten en cameramensen garen bij spinnen en het grote publiek van geniet met kreten van afgrijzen.

Euripides heeft gezegd dat het zien van andermans leed genoeg scheidt (zie Van Peer 1986). Dat genoeg zit in het besef dat het lijden wel anderen maar niet ons treft. Dat is een hele troost. Als het doek valt, kunnen we aangedaan en opgelucht huiswaarts keren.

Het dramatisch genot dat een TV-verslag uit Bosnië of Somalië oplevert is nog intenser dan dat van Macbeth of Oedipus, want het geweld is 'echt'. Thomas Hardy (1910) had gelijk: "War makes rattling good history; but Peace is poor reading." We zouden niet zonder de oorlog van anderen kunnen.

Prof. Dr. S. van der Geest, Vakgroep Culturele Antropologie

Blok, A. (1994) Zinloos en zinvol geweld, In: H. Driessen & H. de Jonge (red) In de ban van betekenis. Proeven van symbolische antropologie. Nijmegen, SUN, pp. 27-45.

Hardy, Th. (1910) The dynasts. London: Macmillan.

Peer, W. van (1986) De werkelijkheid van het verhaal. Naar een antropologie van het vertellen. Amsterdams Sociologisch Tijdschrift 13 (3): 431-57.